

Multimédiáról könyvtárosoknak

A Magyar Könyvtárosok Egyesületének kezdeményezésére és együttműködésével májusban az Országos Széchényi Könyvtár CD-ROM vásárral egybekötött konferenciát szervezett „Multimédia a kultúrában és a könyvtárban” címmel.

A délelőtti előadásorozaton változatos témákról hallhattunk a neves szakértőktől:

- ♦ *György Péter*, az ELTE Esztétika Tanszék Média szakának tanára a számítástechnika rohamos fejlődésének következményeit elemezte. Az Internet megjelenése és széleskörű elterjedése jelentős hatást gyakorolt az írásbeli kultúrára. A CD-ROM, a multimédia és az online információ megjelenése a munkamegosztás új világát eredményezte, mint ahogy ezáltal megváltozott a tanár, a könyvtáros, a pap és a szülő szerepe és felelősége a nevelésben.
- ♦ *Z. Karvalics László*, a BME Társadalmi Informatika Osztályának docense a felhasználók és a viharos sebességgel fejlődő hálózati technika kapcsolatáról, problémáiról beszélt.
- ♦ *Koch Péter*, a Neumann János Számítógéptudományi Társaság Mesterséges Intelligencia Szakosztályának vezetője újabb területre kalandozott: a rohamos fejlődésről adott rövid áttekintés után az ember és a számítógép kapcsolatának fejlődését boncolgatta. A felhasználó számára nagy könnyebbség, hogy ma már természetes módon tud kommunikálni a számítógéppel. A tartalomszolgáltatók is igyekeznek lépést tartani a technika kínálta lehetőségek egyre bővülő tárházával.
- ♦ *Ecsedi Csaba* fejlesztőmérnök egy ritkán említett, de több tízezer embert érintő problémára hívta fel a figyelmet. Mindannyian tudjuk, hogy a multimédia egyik jellegzetessége a képi megjelenítés, de vajon eszünkbe jut-e a színpompás illusztrációk láttán, hogy olyan emberek is használnak számítógépet, akik nem élvezhetik a vizuális hatásokat. Ecsedi

Csaba – aki egy baleset következtében fiatal korában elvesztette a látását –, sorstársai számára kifejlesztett segéd-eszközöket mutatott be, melyek a szöveg felolvasásával, a képernyőn számokra nem látható feliratok, események „hangos” megjelenítésével oldják meg, hogy a nem látók is nyomon követhessék a gép üzeneteit, a képernyőn kiíródó szövegeket, adatokat. A Windowst is kezelni tudó képernyőolvasó sajnos még csak angol nyelvű, és ezzel is csak az ikonokat lehet felolvasatni, az „igazi” képeket egyelőre nem tudják a vakok számára közel hozni.

- ♦ Végül *Pataki Gábor*, az Országos Széchényi Könyvtár Számítógépes Információs Csoportjának vezetője a multimédia gyakorlati alkalmazásáról beszélt. Felhívta a figyelmet a kötelezpéldány-szolgáltatás fontosságára is. Előadására a koronát egy bejelentés tette fel: megnyílt a Multimédia Olvasóterem, mellyel egy régóta tervezett elképzelés valósulhatott meg. Ezzel egy lépéssel közelebb kerülünk ahhoz, hogy a könyvtár látogatói számára lehetővé tegyünk a kötelezpéldányként beérkezett CD-ROM-ok használatát. A helység elkészült, bár a teljes körű, folyamatos szolgáltatás körül még adódnak megoldandó feladatok. Egyelőre munkaidőben fogadják az érdeklődő olvasókat és állandó segítő-tanácsadó felügyeletet biztosítanak számukra.

A konferenciával párhuzamosan egész napos CD-ROM vásáron ismerhették meg a látogatók a hazai termést: ismeretterjesztő, oktatást/tanulást segítő és szórakoztató programok között válogathattak. Tudomásunk szerint nem rendeztek még ilyen széleskörű, az egész hazai lemezipart átfogó bemutatót. Itt találkozhattak a felhasználók a kiadók és fejlesztők színe-javával, hiszen minden jelentős cég elfogadta a meghívást. A kiállítók is örültek a lehetőségnek, mert közelebb kerülhetnek a könyvtárakhoz, és ezzel előttük is új távlatok nyílnak meg: szélesebb körben válhatnak ismertté és keresetté a termékeik, ha a könyvesboltok után a könyvtárak polcain is elérhetőek lesznek.¹ Így azok is élvezhetnék a

multimédia előnyeit és az ezáltal kitaruló lehetőségeket, akik nem rendelkeznek otthon CD-használatra alkalmas személyi számítógéppel.²

Már előzetesen is nagy érdeklődés mutatkozott a rendezvény iránt, aminek több oka is lehetett: egyrészt ilyen mértékű kínálatot egy helyen nemigen láthattak eddig a könyvtárak munkatársai, másrészt ez alkalommal – ellentétben az üzletben történő vásárlással – mindent kipróbálhattak működés közben. A kiállítók készségesen álltak rendelkezésükre, sőt mindannyian jelentős árkedvezményt is felajánlottak ezen a napon.³ Mivel több könyvtár nemrégiben jutott CD-vásárlásra szánt kisebb-nagyobb pályázati pénzhez, így többszörösen kedvező helyzetben gyarapíthatták állományukat néhány új példánnyal. A megnövekedett igényeket mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy több kiadónak napközben pótolnia kellett megfogyatkozott készleteit!

Nemcsak ezért volt eredményes ez a találkozó. Még nem említettünk valamit, ami talán minden érv közül a legfontosabb: a 27 kiállító közül 13 eddig is rendszeresen beküldött 1-3 példányt minden megjelent alkotásából, ugyanakkor töb-

ben ezt az alkalmat használták fel, hogy pótolják az elmaradt kötelezpéldányokat. A KFKK munkatársai 24 féle lemezt vettek át és további 4 kiadó tett ígéretet, hogy rövidesen küldi a még hiányzó példányokat.

Úgy tűnik, hogy jó ötlet volt a konferencia és a vásár összekapcsolása: az érdeklődés felülmúlta várakozásainkat. A látogatók és a kiállítók egyaránt elégedetten távoztak, ezért feltétlenül érdemes lenne ezt a programot rendszeres időközökben megismételni.

Bánkeszi Lajosné

- 1 Igaz, egyelőre csak helyben használhatók a csillogó lemezek, de ez is jelentősen növelheti „olvasótáboruk” számát. A kölcsönzéssel kapcsolatos szerzői jogi problémára még nem találtak elfogadható megoldást a szakemberek.
- 2 Magyarországon becslések szerint napjainkban mintegy 150-200 ezer CD-olvasóval ellátott személyi számítógépet használnak.
- 3 Egy CD-ROM átlagos ára 5-8000 Ft között mozog.

A PÉNZHIÁNY A NÉMET KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAKBAN IS SZÜL OLYAN ÖTLETEKET, amelyeket, mi már előbb felfedeztünk. Az egyik berlini fiókkönyvtár egy könyvkereskedéssel összefogva „szponzor-hét” címen rendezett kiállítást olyan könyvekből, melyeket szeretne megvásárolni, de nincs miből. A látogatók mindjárt meg is vehetik a könyvtár számára a nekik tetsző könyvet, amelyben aztán feltüntetik a mecénás nevét. – Szaporodnak egyébként a német újságokban az olyan (lelkes hangú) hírek, hogy x fiókkönyvtárat vagy ki a város könyvtárát be kellett volna zárni, mert a város nem bírta tovább a bérköltséget – s a környék lakóiból szerveződött kis csapat vállalta társadalmi munkában a könyvtár működtetését. – Másutt egy könyvkiadó vállalta át felesben a kisvárosi könyvtár fenntartásának terheit. (DBI-Pressespiegel, 1997. febr.)